

Kristen Michal
peaminister
Eesti Vabariigi Valitsus

Pöördumine

Lugupeetud peaminister

Narva linnavolikogu pöördub Vabariigi Valitsuse poole taotlusega käsitleda Narva soojusvarustust riikliku erandliku juhtumina, tagades võimalikud meetmed soojuse hinna leevendamiseks kuni 2028. aasta lõpuni kui ka investeeringutöö uue jaama ehitamiseks ning elamufondi järjekindlaks renoveerimiseks.

Narva linn töötas 2023. aastaks välja "Narva linna soojusmajanduse arengukava aastateks 2023-2032", linnavalitsuse juures tegutseb soojamajanduse töörühm, pidevalt peetakse ühendust Enefit Poweri ja Narva Soojusvõrkudega. Viimase paari aasta jooksul on sooja hind tõusnud kuni kolm korda ning on täna üks Eesti kõrgemaid.

2. veebruaril k. a on lõppemas Narva soojamajanduse konkurss, mida korraldab Eesti Energia kontserni kuuluv Narva Soojusvõrk. Uus jaam peab plaani kohaselt valmima 2028. aasta lõpuks.

Olukorra raskus ja energiavaesus

- Narva linnas on 2026. aasta algul 51 000 elanikku, kellest 30 protsenti on vanemad kui 65 aastat. Elanikkond vananeb kiiresti.
- Narva keskmine brutotulu oli 2025. aastal üle 500 euro väiksem kui Eesti keskmine. Narvas on ühed Eesti kõige madalamad pensionid. Linna toimetulek sõltub suuresti pensionäride ja madalapalgaliste ning ühe tööl käiva inimesega leibkondade võimest tasuda eluasemekulusid. Linnas on ligi 5000 üksi elavat pensionäri
- 42 protsenti Narva inimestest elab suhtelises vaesuses, see protsent on poole suurem kui Eestis keskmiselt. Tihti ulatuvad igakuised kommunaalmaksed 25 protsendi ja enamani inimeste sissetulekust,

Sooja hinna tõus ja süsteemi eripära

- Narva sooja hinda on mõjutanud Eesti kiire rohepööre ja põlevkivienergia vähendamine. Just põlevkivil töötavad elektrijaamad tagasid Narvale soodsama toasooja. Praegu pääseb kallis põlevkivielekter turule eelkõige aasta kõige külmemal ajal. Alternatiiv, kõrge hinnaga gaas on viinud sooja piirhinna 105 euronni MWh.

- 2025. aasta andmetel tarbis üle 72 protsendi kogu kaugküttest elumajad; seega kandub iga hinnatõus ja investeering pea otse leibkondade arvetesse.

Riikliku sekkumise vajadus

- Narva on Eesti tööstuspealinn, kus paikneb ligi 40 protsenti Ida-Virumaa ettevõtetest ning kogu Eesti jälgib huviga uue põlvkonna tööstusinvesteeringuid, näiteks magnetitehase ehitamist. Kuid see tööstus sõltub otseselt konkurentsivõimelisest energiast; kaugkütte hinna ja elektri hinna tõus mõjutavad otseselt nii töökohtade säilimist kui ka uute investeeringute teket.
- Narva kaugküttevõrk on tehniliselt efektiivne (võrgukaod keskmiselt 12-13 protsenti, alla konkurentsiameti piirmäära) ja tarbimistihedus on kõrge, mis tähendab, et süsteemi on riiklikult vaadatuna mõistlik hoida ja arendada.

Taotletavad riiklikud meetmed

1. **Narva tunnistamine energiavaesuse piirkonnaks ja soojuse hinne ajutine leevendamine kuni uue koostootmisjaama valmimiseni (eeldatavalt 2028. aasta lõpul)**
 - Palume kehtestada Narvale eraldi riiklik energiavaesuse mehhanism, mis võimaldab rakendada sihitud toetusi kaugkütte ja eluasemekulude kompenseerimiseks vähemalt kõige haavatavamatele leibkondadele kuni 2028. aasta lõpuni. Anname endale aru, et see on erandlik lähenemine. Samuti on selline kompenseerimise mehhanism administratiivselt küllalt kulukas.
 - Samas tuleb meelde, et energiahinna kompenseerimist rakendati kogu Eestis aastal 2022. Kõigile kodutarbijatele kompenseeriti kõrgema tariifi kui 80 eurot (käibemaksuta) puhul 80 protsenti. Toona see lähenemine Narvale ei laienenud, kuna siinsed soojahinnad olid madalamad. Ka selline lähenemine on asjakohane. Narva Soojusvõrgu arvutuste kohaselt tähendab see riiklikku toetust 4 miljonit eurot aastas.
2. **Investeeringutoetus uue jaama rajamiseks**
 - Palume kavandada riiklik kaasrahastus koos Euroopa Liidu vahenditega, et tagada uue, keskkonnanõuetele vastava jaama valmimine hiljemalt 2029. aasta alguseks; see on hädavajalik Narva soojusvarustuse pikaajaliseks kindlustamiseks ja muidugi CO₂-heidete vähendamiseks. Praegune lähenemine jätab kogu investeeringu narvalaste kanda.
3. **Kortermajade ja avalike hoonete renoveerimise eriprogrammi jätkamine Ida-Virumaal**
 - Enam kui pool Narva hoonefondist on ehitatud 1970. aastatel, hooned on amortiseerunud ning energiakulud; samal ajal on korterelamute rekonstrueerimistoetuste kasutus olnud äärmiselt madal, seda eriti kogumahus renoveerimise puhul.

- Palume Ida-Virumaa ja Narva jaoks eraldi renoveerimisprogrammi, kus toetuse määr korterelamutele ja ühistutele oleks kõrgem kui riigi üldine tase, seda muuhulgas arvestades, et pangalaenu saamine on keeruline; tehniline nõustamine ja projektijuhtimine oleks riigi poolt süsteemselt toetatud; avalike hoonete (koolid, lasteaiad, sotsiaalmajad) renoveerimine oleks seotud soojusmajanduse eesmärkidega ja toetatud vähemalt 60–70 protsendi ulatuses abikõlblikest kuludest.

4. Õiglase ülemineku vahendite taastamine Narva soojusmajandusele

- Narva soojusmajanduse püsivaks ümberkujundamiseks eraldati Õiglase Ülemineku Fondist 20 miljonit eurot, mis suunati kaugkütte lahti sidumiseks põlevkivist ja uute lahenduste (biomass, soojuspumbad, taastuenergia) kasutuselevõtuks. 2023. aasta sügisel võeti vastu otsus jagada raha teistele projektidele (5 miljonit eurot suunati Kiviõli linna kaugkütte põlevkivist lahtisidumisele ja 15 miljonit Ida-Viru elumajade soojustamisele).
- Palume rahastus taastada ja sihtotstarbeliselt Narva soojusmajandusele suunata vähemalt 20 miljonit eurot õiglase ülemineku fondist, kui fondi vahendid on lõppenud, siis muudest kliima- ja energiaprogrammidest, et katta osa koostootmisjaama rajamisse ja võrkudesse tehtavatest investeeringutest ning vältida nende 100-protsendilist kandumist soojuse hinda.

Narva linn asub Eesti-Venemaa piiril, on strateegiliselt oluline tööstus- ja piirilinn, kus sotsiaalmajanduslik stabiilsus ja elanike toimetulek on otseselt seotud sisejulgeoleku ja riigi sidususega. Kaugkütte järsk kallinemine on viinud meid olukorda, kus lähiajal on kujunemas olukord, kus paljud leibkonnad ei tarvitse suuta kommunaalarveid tasuda, sotsiaalsed pinged kasvavad.

Narva linna juhid on valmis asuma tihedasse arutellu vabariigi valitsusega, et kirjeldatud meetmeid täpsustavalt arutada, et tagada nii Narva elanike toimetulek kui ka Eesti energiasüsteemi ja sisejulgeoleku huvide kaitse.

Mihhail Stalnuhhin
Narva Linnavolikogu esimees

Katri Raik
Narva linnapea